

6

Matematika

Mashq daftari

I qism

Erik Chan Chun Ming

AHA! MATEMATIKA

6-sinf

I qism

Umumiy o'rta ta'lif maktablari uchun mashq daftari

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi
nashriga tavsiya etgan

MAKTABGACHA
VA MAKTAB TA'LIMI
VAZIRLIGI

STAR PUBLISHING PTE LTD

UO'K: 51:373.3.016(076.5)
KBK 22.1+74.202ya72
M 52

Doktor Erik Chan Chun Ming. AHA! Matematika (I qism) 6-sinf [Matn] : mashq daftari
Doktor Erik Chan Chun Ming. – Toshkent: Novda Edutainment, 2024. – 236 b.

Muallif: doktor Erik Chan Chun Ming

Maslahatchi: professor Berinderjit Kaur

Mahalliyashtirish bo'yicha ishchi guruh:

Boxodir Xaydarov – professor, fizika-matematika fanlari nomzodi.
Zohid Tug'yonov – fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori, Phd.
Xolmirza Yusupov

Tarjimonlar (ingliz tilidan o'zbek tiliga): Shaxodatxon Anvarova, Azad Ishmetov

Taqrizchilar:

Mirfozil Mirzaahmedov – O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan o'qituvchi, professor.
Nilufar Jalolova – Toshkent shahri Yakkasaroy tumanidagi
319-sonli umumiy o'rta ta'lim muktabining matematika fani o'qituvchisi.
Mavluda Mamaraximova – Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tumanidagi
275-sonli umumiy o'rta ta'lim muktabining matematika fani o'qituvchisi.
Nilufar Latipova – Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi
96-sonli umumiy o'rta ta'lim muktabining matematika fani o'qituvchisi.

Mahalliyashtirilgan ushbu mashq daftari O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi
V. I. Romanovskiy nomidagi matematika institutining xulosasi asosida takomillashtirildi.

Ushbu nashr mualliflik huquqi bilan himoyalangan. "Star Publishing Pre Ltd" nashriyoti hamda
"Novda Edutainment" mas'uliyati cheklangan jamiyati yozma ruxsatsiz biron-bir qismni qayta chop etish
mumkin emas.

O'zbek tiliga tarjima qilingan va mahalliyashtirilgan nashr, 2024

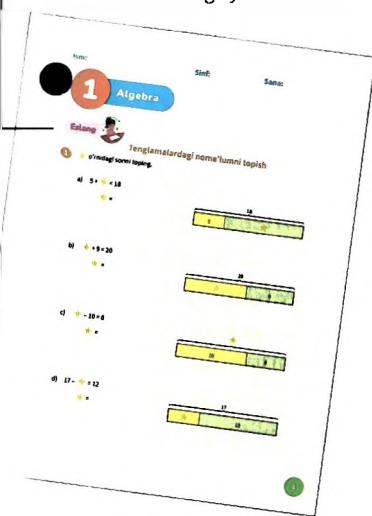
So‘zboshi

“AHA! Matematika” mashq daftari darslikning ajralmas qismi hisoblanadi. Mashq daftari, asosan, uyda shug‘ullanishga mo‘ljallangan. Undagi turli xil amaliy mashq va masalalar, hayotiy topshiriqlar o‘quvchilarning mustaqil o‘rganishini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan. Mashq daftari yordamida o‘quvchilar yangi matematik bilimlarni o‘zlashtirish va mustahkamlash bilan birga, muammoli vaziyatlarda qo‘l keladigan mantiqiy fikrash va mulohaza yuritish kabi hayotiy ko‘nikmalariga ham ega bo‘ladi.

Matematika olamiga sayohatingiz qiziqarli va maroqli bo‘lsin!

Eslang

rukni o‘quvchilarni avvalgi mavzularda o‘rganitgan bilimlarni eslashga yo‘naltiradi.

Topshiriq (D1 / D2 / D3)

1) D1 – birinchi darajali topshiriqlar o‘quvchilar mavzuga oid asosiy tushunchalarini qanday o‘zlashtirganini baholaydi va ularga tayanch ko‘nikmalarini egallashda yordam beradi.

2) D2 – ikkinchi darajali topshiriqlar o‘quvchilar mavzuga oid o‘rtacha murakkablikgagi tushunchalarini qanday o‘zlashtirganini baholaydi va ularga yuqori darajadagi fikrash ko‘nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

3) D3 – uchinchi darajali topshiriqlar o‘quvchilar mavzuga oid tushunchalarini qanchalik chuqur o‘zlashtirganini baholaydi hamda ulardagi ijodiy va tanqidiy fikrash ko‘nikmalarini nostandard, murakkab matematik masalalarni yechish orqali rivojlantiradi.

D1-topshiriq
Qonda qoldi 1 ta shinchalar. Qoliga yana bir necha shinchalar salvo.
Jedoliga shinchalar sonini bildirovsa algebra. Adaylarning young.

D2-topshiriq
O‘sishga yerg‘alish uchun shinchalar shing’ young.
Qonda qoldi 2 ta shinchalar. Qoliga yana bir necha shinchalar salvo.
A) U 4 ta shinchalar o‘sishga yerg‘alish uchun shinchalar shing’ young?
B) U 5 ta shinchalar o‘sishga yerg‘alish uchun shinchalar shing’ young?

D3-topshiriq
O‘sishga yerg‘alish uchun shinchalar shing’ young.
Jedoliga keng 1000 ta shinchalar. Dovrorda esa foydali 500 ta shinchalar bo‘lgan.
Jedoliga keng 1000 ta shinchalar. Dovrorda esa foydali 500 ta shinchalar bo‘lgan.
Jedoliga keng 1000 ta shinchalar. Dovrorda esa foydali 500 ta shinchalar bo‘lgan.
Jedoliga keng 1000 ta shinchalar. Dovrorda esa foydali 500 ta shinchalar bo‘lgan.
Jedoliga keng 1000 ta shinchalar. Dovrorda esa foydali 500 ta shinchalar bo‘lgan.

Amaliy topshiriq

rukni o'quvchilarga mavzu bo'yicha egallagan bilim va ko'nikmalarini namoyish qilish va o'z-o'zini baholash imkonini beradi.

Item: Amaliy topshiriq

Sinf: Sana:

Mazkur matematika topshiriqiga beqbiyat qiling.

Gizmatlari: O'sezgashoq, matematika topshiriqiga beqbiyat qiling.

Mazkur matematika topshiriqiga beqbiyat qiling. Matematikadagi boyning uchun boyining uzunligini a'loqalar tayin qilishga yordam beradigan. Sing guruhingdagidagi bosh o'quvchi bo'yini va uning boyining uzunligini a'loqaliging.

1. Javob: o'chashani bajarishni meningda ha yuzlitasdi, javobni borchib yozalgan yuzlitasdi.

a) O'sezgashoq boyi = _____ cm

b) Uning soyasi uzunligi = _____ cm

c) Bayrog' uchun boyining uzunligi = _____ cm

2. Javob: o'sezgashoq haladigini qo'shib qanday topshiriq muhamma qiling. O'z usulningizni talib qiling.

Bayrog' uchunligini taqibay haladigini _____ cm ga teng.

107

Muammoli topshiriq

rukni o'quvchilarni to'rt bosqichli fikrlesh jarayoni asosida mulohaza yuritishga va ijodiy yondashishga undaydi.

Item: Muammoli topshiriq

Sinf: Reja

Yechish:

Rejasa radijini 1 m va levi birinchi 7,8 m ni manzuliga yozing. Matda bu e'tiborlik tashlangan, ular be'liniga qarab hankatalasdi. Hare ba'zi shartning tur morali hujjat ayashtasini 2 sekund vaga ketadi. Agar ikakat q'olish ham tez ni neftda urinchish bozdila, ular ganchasi vejalidan keyin to'grulardi $\approx \frac{1}{2}$ min oling!

Reja:

Yechish:

Mazsalari tushundirishgizmi?

- Reja tuzing.
- Mazsalari tuzing.
- Javobni teksharche etsung.

108

Matematika kundaligi

o'quvchilarni matematikani o'rghanish jarayoni haqida fikrleshsga undaydi.

Matematika kundaligi

Javob: 2x - 5 Muda bo'lgan matematika tuzing.

Nerda:

a) Har hujjatda - tadan ikki o'quvchi bo'lib edi. Ularidan 5 ta shu hujjatda. Qancha shu qoldi?

Javobni orqali boshlasang.

b) Jamila o'ge 2 qobi bosum surdi oldi. Hare bir qoldi yuzdan huzur bo'li. U Shokibda 5 ta tundan berdi. Jamila uspida nechcha huzur qoldi?

Javobni orqali boshlasang.

109

Bilimingizni tekshiring!

rukni o'quvchilarga egallagan bilim va ko'nikmalarni takrorlash hamda mustahkamlash imkonini beradi.

Hisoblashlarni bajarishda kalkulyatordan foydalanish mumkin.

Item: Bilimingizni tekshiring!

Sinf: Reja

Yechish:

1. Kuchni tekshiring!

Bozor tashkiliyasi eng kolossal amaliyotni tekshiring va javobni keltirgan joyga yozing.

2. Noyobnidan o'sezgashoqni qarab qo'shing. 20 cm uzunligi 10 cm ga teng. 10 cm uzunligi 10 cm ga teng. Harekati 10 cm ga teng. 10 cm ga teng.

3. Eng to'g'risi qolayli. Tashkiliyasi 30 cm x 20 cm. Oqiboddi. Uchun 10 cm uzunligi 10 cm ga teng. 10 cm uzunligi 10 cm ga teng. Oqiboddi. 10 cm uzunligi 10 cm ga teng.

Javob: _____ cm

110

MUNDARIJA

1 ALGEBRA

1

Eslang	1
Algebraik ifodalar	3
Algebraik ifodalarni soddalashtirish	9
Algebraik ifodalarning qiymatini topish	11
Tenglamalarni yechish	19
Amaliy topshiriq	29
O'ylab ko'ring. Muammoli topshiriq	30
Matematika kundaligi	32

2 ODDIY KASRLAR

33

Eslang	33
To'g'ri kasrni natural songa bo'lish	35
Natural sonni to'g'ri kasrga bo'lish	41
To'g'ri kasrni to'g'ri kasrga bo'lish	49
Matnli masalalar	55
Amaliy topshiriq	63
O'ylab ko'ring. Muammoli topshiriq	64
Matematika kundaligi	66

I TAKRORLASH

67

3 NISBATLAR

73

Eslang	73
Nisbat va kasr	77
Matnli masalalar	81
Uch miqdor nisbati	87
O'zgaruvchan nisbatlar	95
Amaliy topshiriq	107
O'ylab ko'ring. Muammoli topshiriq	108
Matematika kundaligi	110

Eslang	111
Foizi va qismiga ko'ra sonning o'zini topish	115
O'sish foizi va kamayish foizini topish	123
Matnli masalalar	127
Amaliy topshiriq	139
O'ylab ko'ring. Muammoli topshiriq	140
Matematika kundaligi	142

II TAKRORLASH**GEOMETRIK SHAKLLARDAGI
BURCHAKLAR**

Eslang	151
Geometrik shakllardagi noma'lum burchaklarni topish	155
Amaliy topshiriq	167
Matematika kundaligi	168

DOIRA VA AYLANA

Doira va aylana elementlari	169
Aylananing uzunligi	171
Yarim va chorak doira perimetri	177
Doiraning yuzi	183
Yarim va chorak doira yuzi	185
Murakkab shakllarning yuzi va perimetri	187
Amaliy topshiriq	195
O'ylab ko'ring. Muammoli topshiriq	196
Matematika kundaligi	198

III TAKRORLASH**BILIMINGIZNI TEKSHIRING**

1

Algebra

Eslang

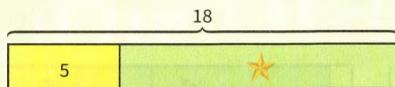

Tenglamalardagi noma'lumni topish

- 1 ⭐ o'rnidagi sonni toping.

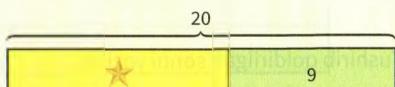
a) $5 + \star = 18$

$\star =$

b) $\star + 9 = 20$

$\star =$

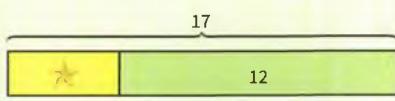
c) $\star - 10 = 8$

$\star =$

d) $17 - \star = 12$

$\star =$

2

o'rnidagi sonni toping.

a)

$$3 \times \text{apple} = 12$$

$$\text{apple} \times 3 = 12$$

$$12 \div \text{apple} = 3$$

$$12 \div 3 = \text{apple}$$

ning qiymati

b)

$$\text{apple} \times 6 = 54$$

$$54 \div 6 = \text{apple}$$

$$54 \div \text{apple} = 6$$

$$6 \times \text{apple} = 54$$

ning qiymati

c)

$$72 \div 9 = \text{apple}$$

$$9 \times \text{apple} = 72$$

$$\text{apple} \times 9 = 72$$

$$72 \div \text{apple} = 9$$

ning qiymati

3.

Tushirib qoldirilgan sonni yozing.

a) $12 + \text{_____} = 16$

b) $\text{_____} - 14 = 6$

c) $\text{_____} \times 10 = 80$

d) $4 \times \text{_____} = 32$

e) $\text{_____} \div 7 = 5$

f) $42 \div \text{_____} = 7$

O'quv nashri

Erik Chan Chun Ming

AHA! MATEMATIKA

6-sinf

I qism

Umumiy o'rta ta'lif maktablari uchun mashq daftari

"Novda Edutainment"
Toshkent – 2024

Muharrir:	<i>Orifjon Madvaliyev</i>
Badiiy muharrir:	<i>Mixail Zaimbetov</i>
Musahih:	<i>Xurshid Ibrohimov</i>
Rassomlar:	<i>Ra'no Ismailova, Anton Pan, Tursun Damirov, Vladimir Frolov</i>
Kompyuterda sahifalovchi:	<i>Sabina Muydinova</i>

Nashriyot litsenziyasi AI №158.

26.07.2024-yilda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Bichimi 60x90 1/8. Kegli 12 n/shponli. "Source Sans 3" garniturasi.

Ofset bosma usulida bosildi. Ofset qog'ozи 70 gr/m².

Shartli b.t. 29.5. Hisob-nashriyot t. 11,70.

Adadi 542 557 nusxa. Buyurtma raqami 24-368.

"O'zbekiston" NMUida chop etildi.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o‘zingiz uchun kerakli ma’lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi.

6-sinf matematika mashq daftari 1-qism darsligini to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabihev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

